

Kennsluáætlun í samfélagsfræði skólaárið 2025-2026

10. bekkur

Kennari: Anna Sólveig Ingvadóttir og Eva Káradóttir

Námsefni: Á ferð um samfélagið, ævisaga að eigin vali auk alls þess efniviðs sem til fellur miðað við viðfangsefni hvers tíma.

Lykilhæfni: Samfélagsfræði kemur inn á alla þætti lykilhæfni sem unnið er út frá samkvæmt Aðalnámskrá grunnskóla og Grunnskólanum í Þorlákshöfn: **Þrautseigja – skapandi og gagnrýnin hugsun – samskipti og samvinna – ábyrgð og sjálfstæði - tjáning og miðlun.**

Grunnþættir: Samkvæmt Aðalnámskrá grunnskóla eru grunnþættir menntunar sex: **Læsi – sjálfbærni – lýðræði og mannréttindi – jafnrétti – sköpun- heilbrigði og velferð.**

Tímabil	Hæfniviðmið Nemandi (geti):	Kennsluhættir	Viðfangsefni/efnistök	Námsgögn	Námsmat/afurð
ágúst- sept.	- Þekki muninn á samfélagi og þjóðfélagi og skilji hvernig þeir sjálfir og samfélagið hafa áhrif hvort á annað. - Sýni skilning á þeim hlutverkum sem finna má í samfélögum. - Borið saman mismunandi samfélög í nútíð og þátíð. - Aflað sér, hagnýtt og metið upplýsingar um menningar og samfélagsmálefni. - Útskýrt mismunandi hugmyndir um lýðræði, rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða sjálfsvitund og ábyrg sem borgari og neytandi. - Greint og fjallað um áhrif fyrirmynda og	- Bein kennsla - Lausnaleitarnám - Leitarnám - Hugstormun - Samvinnunám - Umræður og spurningar - Lesið, spurt og spjallað - Heimilda- og kvikmyndir	Hugtök: - Samfélög og hlutverk þeirra - Þjóðfélag - Félagsmótun - Barnavinna - Mansal - Vald - Gildi - Viðmið - Sjálfsmynd Nemendur vinna tvö verkefni: a) Ljósmyndaverkefni þar sem þeir fá lista af hugtökum úr kaflanum. Þeirra hlutverk er að taka myndir af einhverju sem þau telja að tákni hugtakið/orðið. Síðan kynna þau og segja frá. b) Verkefni tengd Erasmusheimsókn.	Á ferð um samfélagið- Hvað er samfélag? Kafi 1 Myndavélar/Myndir af netinu Það sem leynist í umhverfinu. Ævisaga valin og lestur hafinn.	Virgni og ástundun-leiðsagnarnám Hópverkefni- sjálfsmat/ Jafningjamat/ Leiðsagnarnám Kennaramat - Símat

	staðalmynda á mótun sjálfsmyndar. Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni.		Nemendur búa til kynningar (Canva) um Ísland annars vegar og Þorlákshöfn hins vegar. Nemendur sjá um að kynna, á ensku, verkefni sín fyrir Erasmushópinn. Nemendur útbúa Erasmusvegg- fána, logo, falleg orð á pólsku, portúgölsku, spænsku og tyrknesku o.m.fl.		
september	- Geti greint þær aðferðir sem farnar eru til að fá fólk til að hlýða reglum. - Sýni fram á skilning á ólíkum siðum í heiminum. - Aflað sér, hagnýtt og metið upplýsingar um menningar og samfélagsmálefni.	- Bein kennsla - Lausnaleitarnám - Leitarnám - Hugstormun - Samvinnunám - Umræður og spurningar - Lesið, spurt og spjallað - Heimilda- og kvikmyndir	Hugtök: - Hnattvæðing - Formleg viðmið - Óformleg viðmið - Óformlegt taumhald - Formlegt taumhald - Efnishyggja Nemendur vinna eitt verkefni um helstu siði og venjur ólíkra samfélaga. Hæpið – fordómar 3. þáttur	Á ferð um samfélagið – Sinn er siður. Kafli 2 Ýmsar heimildir	Virkni og ástundun - leiðsagnarnám Gagnapróf/krossapróf – sjálfsmat. Ýmis verkefni unnin á Teams Símat
október	- Greint stöðu sína og hlutverk í samfélaginu. Hvaða þættir móta þá stöðu og að hve miklu leyti við ráðum henni sjálf. - Sýni skilning á mikilvægi fjölmiðla sem bæði upplýsingagjafa og mótunaraðila. - Geti greint hvaða aðilar í lífi okkar hafa helst áhrif á að móta okkur.		Hugtök: - Félagsmótun - Frummótun - Siðmótun - Staða - Hlutverk - Félagsleg hlutverk - Sjálfsmynd - Fyrirmyndir - Formleg menntun - Óformleg menntun - Sjálfsræðisaldur - Samfélagsmiðlar	Á ferð um samfélagið – Félagsmótun. Kafli 3 Ævisaga að eigin vali Klípusögur Dægurlagatextar	Virkni og ástundun-leiðsagnarnám Ævisöguverkefni(kynning) Ýmis verkefni unnin á Teams Jafningjamat Ástundun, virkni - leiðsagnarnám. Símat Kennaramat Boðskapur dægurlagatexta sjálfsmat/jafningjamat/leiðsagnarnám kennaramat

	- Aflað sér, hagnýtt og metið upplýsingar um menningar og samfélagsmálefni. - Útskýrt mismunandi hugmyndir um lýðræði, rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða sjálfsvitund og ábyrgð sem borgari og neytandi. - Greint og fjallað um áhrif fyrirmynda og staðalmynda á mótun sjálfsmyndar. - Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni. - Greint og rökrætt stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi, skyldur og gildismat.		Heimsmýnd		
nóvember	- Geti tjáð hugsanir sínar, langanir og hugmyndir á skipulegan og viðeigandi hátt - Geti spurt rannsakandi spurninga, skipulagt eigin áætlun og endurskoðað ferli við efnistöð og úrvinnslu verkefna - Taki upplýsta afstöðu til gagna, geti dregið ályktanir og gefið þeim merkingu - Geti beitt gagnrýninni hugsun við mótun og miðlun viðfangsefnis - Taki frumkvæði í námi sínu, sýni sjálfstæði og ábyrgð í vinnubrögðum	- Bein kennsla - Lausnaleitarnám - Leitarnám - Hugstormun - Samvinnunám - Umræður og spurningar - Lesið, spurt og spjallað - Heimilda- og kvikmyndir	Áhugasviðsverkefni – starfskynningar - einstaklingsverkefni. Í verkefninu felst að kynna sér ákveðna starfsgrein sem viðkomandi þykir áhugaverð, kynna sér upphaf hennar og þróun og hvernig námsferli hennar er. Nemendur taka viðtal við einstakling sem vinnur við fagið.	Fjölbreyttar heimildir	Ástundun og virkni-leiðsagnarnám Ýmis verkefni unnin á Teams Símat Krossapróf - gagnapróf kennaramat

	• Geri sér grein fyrir hvernig hann nýti styrkleika sína • Styrki sjálfsmynd sína • Geti rökrætt og greint stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu miðað við ákveðna starfsgrein • Sjái fyrir sér nýsköpunargildi og stefnumótun starfsgreinarinnar með tilliti til samfélagsbreytinga				
nóv- des.	• Geti greint hvað felst í hugtakinu menning, hvað móti hana og hvernig hún mótast okkur. • Sýni skilning á neyslusamfélaginu sem við búum í, mikilvægi sjálfbærrar þróunar og hvernig við getum spornað gegn matarsóun. • Geti greint hvaða þættir móta helst menninguna og hvaða munur er á menningu þróunarlanda og iðnvæddra landa. • sýnt fram á góðan skilning á eðli sjálfbærrar þróunar og þýðingu hennar fyrir umhverfi, samfélag og efnahagslíf. • á skipulegan, sjálfstæðan og gagnrýnninn hátt aflað sér, hagnýtt og metið upplýsingar um	• Bein kennsla • Lausnaleitarnám • Leitarnám • Hugstormun • Samvinnunám • Umræður og spurningar • Lesið, spurt og spjallað • Heimilda- og kvikmyndir	Hugtök: • Samfélag • Sjálfsmynd • Óiðnvætt ríki • Iðnvætt ríki • Heimsmynd • Neyslusamfélag • Menning • Sjálfbær þróun • Matarsóun Nemendur vinna tvö verkefni: a) hópverkefni um íslenska menningu. b) Hraðtíska og hraðframleiðsla. Kostir, og gallar. Meðvituð kauphegðun og neysla.	Á ferð um samfélagið – Menning og samfélag. kafli 4	Ástundun og virkni-leiðsagnarnám Menning og sjálfbærni hópverkefni – sjálfsmat/ Jafningjamat/ Kennaramat Ýmis verkefni unnin á Teams Fairtrade – paravinna Sjálfsmat/jafningjamat Símat

	menningar- og samfélagsmálefni. - Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni af mismunandi sjónarhólum. - Greint stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi, skyldur og gildismat. - Rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða sjálfsvitund og ábyrgð sem borgari og neytandi.				
desember			Kvikmyndaáhorf.		
janúar	- Sýni skilning á hugtakinu ást, bæði sem tilfinningu en einnig út frá fræðilegri skilgreiningu. - Sýni skilning á mikilvægi þess að stunda ábyrgt kynlíf með samþykki beggja aðila og einnig hvað kynferðisleg áreitni og ofbeldi fela í sér. - Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni af mismunandi sjónarhólum. - Geti rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða sjálfsvitund.	- Bein kennsla - Lausnaleitarnám - Leitarnám - Hugstormun - Samvinnunám - Umræður og spurningar - Lesið, spurt og spjallað - Heimilda- og kvikmyndir	Hugtök: - Ást - Kynheilbrigði - Borgaraleg gifting - Ábyrgt kynlíf - Ástarsorg - Klámvæðing - Tví- eða fjölkvæni - Nauðungarhjóraband - Sameiginleg forsjá - Skilnaður að borði og sæng Nemendur vinna eftirfarandi verkefni: - Klípusögur – hópvinna - Bera saman innihald dægurlagatexta og tónlistarmyndbanda frá ýmsum tímum sem innihalda ást, kossa og kynlíf. Nemendur fá	Á ferð um samfélagið – Gaman saman. Kafli 6 Fáðu já – fræðslumynd Hæpið 1. Þáttur – um rómantik Kynfræðsluvefurinn Kjaftað um kynlíf – Sígga Dögg Upplýsingamyndband fyrir þolendur kynferðislegs ofbeldis á aldrinum 15-18 ára	Virkni og ástundun-leiðsagnarnám Hópverkefni – dægurlög og myndbönd – Sjálfsmat/jafningjamat og kennaramat Símat Krossapróf - gagnapróf

			úthlutað ákveðnu tímabili í sögunni og eiga að kynna sér viðhorf til ástarinnar á hverju tímabili fyrir sig.		
Febrúar Ef tími gefst til verður farið í þennan kafla.	• Geti aflað sér upplýsinga um og greint á milli mismunandi trúarbragða, útbreiðslu þeirra, uppruna og sögu • Geti aflað sér, greint og metið upplýsingar um samfélagsmálefni. • geti rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða sjálfsvitund og ábyrgð sem borgari og neytandi. • Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni af mismunandi sjónarhólum.	• Bein kennsla • Lausnaleytnám • Leitarnám • Hugstormun • Samvinnunám • Umræður og spurningar • Lesið, spurt og spjallað • Heimilda- og kvikmyndir	Hugtök: • Trú • Náttúru trú • Bókstafstrú • Dýrkun • Siðfræði • Klerkaveldi • Þjóðernishreinsanir • Gullna reglan • helgisíðir Nemendur vinna eftirfarandi verkefni: a) Gagnapróf	Á ferð um samfélagið – Trúarbrögð Kafli 9 Ýmsar heimildir	Ástundun og virkni-leiðsagnarnám Gagnapróf – sjálfsmat Ýmis verkefni unnin á Teams Leiðsagnarmat kennaramat
febrúar-mars	• Sýni skilning á hugtökunum viðmið og frávik í tengslum við skráðar og óskráðar reglur í samfélaginu. • Sýni skilning á dóms- og réttarkerfinu á Íslandi og í öðrum löndum. • Rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða sjálfsvitund og ábyrgð sem borgari og neytandi. • Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni • Greint stöðu sína sem þátttakandi í	• Bein kennsla • Lausnaleytnám • Leitarnám • Hugstormun • Samvinnunám • Umræður og spurningar • Lesið, spurt og spjallað	Hugtök: • Formleg viðmið • Óformleg viðmið • Afbrot • Frávíkshæðun • Samfélagsþjónusta • Réttarríki • Skilorðsbundið fangelsi • Ríkissaksóknari • Héraðsdómur • Ríkislögreglustjóri • Hæstiréttur Nemendur vinna eftirfarandi verkefni:	Á ferð um samfélagið – viðmið og frávik Kafli 10 Myndbönd og verkefni um dómsvaldið eftir Stjórnslög unga fólksins Youtube rás Lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu	Virkni og ástundun - leiðsagnarmat Gagnapróf – sjálfsmat Ýmis verkefni unnin á Teams Tvenndarvinna- afbrot á Íslandi Sjálfsmat/jafningjamat og kennaramat

	samfélaginu, réttindi, skyldur og gildismat.		a) Finndu svarið – nemendur svara nokkrum spurningum úr kaflanum. b) Gagnapróf c) Tölfræði afbrota á Íslandi – almenn gagnaöflun og samanburður. Nemendur finna jafnframt eitt brot sem fer á öll dómsstig og fylgja málinu frá rannsókn til endanlegrar niðurstöðu eftir að dómur fellur. Atburðalína.		
mars-apríl	- Nemendur þekki sögu Sameinuðu þjóðanna, hlutverk þeirra og stöðu í alþjóðasamfélagi. - Sýni skilning á mannréttindasáttmálum og geti fjallað um mannréttindabrot sem eiga sér stað í heiminum. - Þekki réttindi og skyldur barna á Íslandi og annars staðar. - Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni - Greint stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi, skyldur og gildismat. - Aflað sér, hagnýtt og metið upplýsingar um menningar og samfélagsmálefni. - Útskýrt mismunandi hugmyndir um lýðræði, rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða	- Bein kennsla - Lausnaleitarnám - Leitarnám - Hugstormun - Samvinnunám - Umræður og spurningar - Lesið, spurt og spjallað	Hugtök: - Allsherjarþing Sp - Friðargæslusveitir Sp - Þjóðarréttur - Lifandi lýðræði - Neitunarvald - Jafnrétti - Tjáningarfrelsi - Mannréttindi - Alþjóðalögregla Nemendur vinna eftirfarandi verkefni: a) Gagnapróf b) Globalis.is – átök í heiminum nú- Friðargæslusveitir Sp/ Mannréttindasáttmálinn/ Mannréttindabrot – hópverkefni.	Á ferð um samfélagið – Alþjóðasamfélagið og mannréttindi Kafli 11 Ýmsar aðrar heimildir	Ástundun og virkni – leiðsagnarmat Gagnapróf – sjálfsmat Ýmis verkefni unnin á Teams Átök í heiminum – sjálfsmat/ Jafningjamat/ kennaramat

	sjálfsvitund og ábyrgð sem borgari og neytandi.				
Apríl – ef tími gefst til. Aukaverkefni	- Fjalli um unglingsárin og mótunarþætti þeirra. - Sýni skilning á hve mikinn þátt rokk- og tónlistarsagan á í menningarlegri sköpun. - Sýni fram á skilning á heimabyggð sinni og útskýri samhengi hennar við umhverfi, sögu, menningu, listir og félagsstarf. - Afli sér, hagnýti, ígrundi og meti upplýsingar um menningar- og samfélagsmálefni. - Geri sér grein fyrir hlutverki heimilda, sjónarhorna og gildismats í sögu. - Útskýri hvernig sjálfsmynd hans mótast af umhverfi og hugleiði og tjái hver hann er í augum sjálfs sín og annarra. - Vegi og meti áhrif fyrirmynda og staðalmynda á mótun sjálfsmynda	- Bein kennsla - Lausnaleitarnám - Leitarnám - Hugstormun - Samvinnunám - Umræður og spurningar - Lesið, spurt og spjallað	Unglingar rokka – þemaverkefni um unglinga á ýmsum tímum. Þróun æsku- og unglingamenningar í tengslum við rokk- og tónlistarsögu Íslands – 1955 til okkar tíma. Varpa ljósi á hver snar þáttur rokk- og tónlistarsagan er í menningarlegri sköpun og þroskasögu kynslóða þessa tímabils. Þetta birtist ekki síst í erlendri fjöldamenningu, nýstárlegri framkomu, alþjóðlegri fatatísku, málfarsbreytingum og nýjum samskiptanetum og samskiptamáta hverju sinni. Ný viðhorf og hugmyndir hafa myndast sem hafa haft áhrif í öllu samfélaginu á hverjum tíma fyrir sig.	Ýmsar heimildir.	Ástundun og virkni – leiðsagnarmat Ýmis verkefni unnin á Teams Þemaverkefni – sjálfsmat/jafningjamat/ Kennaramat/áhorfendamat
maí	- Fjallað um samfélagsleg og siðferðileg málefni - Greint stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi, skyldur og gildismat.	- Bein kennsla - Lausnaleitarnám - Leitarnám - Hugstormun - Samvinnunám - Umræður og spurningar	Rannsóknarritgerð – samþætting við íslensku. Efnisval að eigin vali.	Ólíkar heimildir eftir viðfangsefni hvers og eins.	Virkni og ástundun – leiðsagnarmat Rannsóknarritgerð – samþætt íslensku Leiðsagnarmat

	• Aflað sér, hagnýtt og metið upplýsingar um menningar og samfélagsmálefni. • rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir heilbrigða sjálfsvitund og ábyrgð sem borgari og neytandi.	• Lesið, spurt og spjallað			
--	---	--	--	--	--

Kennari áskilur sér rétt til breytinga.